

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO
FONDO BIUDŽETO 2020 METŲ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2020 metų projektas (toliau – Biudžeto projektas) parengtas, vadovaujantis galiojančiomis Lietuvos Respublikos teisės aktų normomis: Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymu, Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymu, Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymu, Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymu, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymu, Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės teikiamais įstatymų pakeitimų projektais. Numatoma, kad nuo 2020 m. pagrindiniai socialinio draudimo pensijų rodikliai tvirtinami Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto atitinkamų metų rodiklių patvirtinimo įstatymu.

Biudžeto projektas parengtas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos finansų ministerijos paskelbtą šalies ekonominės raidos scenarijų 2020 – 2022 m.

Teikiamame Biudžeto projekte neįvertintos pensijų anuitetų mokėtojo patiriamos sąnaudos ir jas kompensuojančios pajamos.

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto (toliau – Fondo biudžetas) pajamos 2020 m. apskaičiuotos, taikant bendrą draudėjų 1,47 proc. ir apdraustųjų bendrąjį 12,52 proc. socialinio draudimo įmokų tarifus, kurie atskiroms socialinio draudimo rūšims pasiskirsto taip:

1. Draudėjų įmokų tarifai:

1) nedarbo socialiniam draudimui	1,31 proc.
(terminuotoms sutartims	2,03 proc.)
2) nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui (vidutinis)	0,16 proc. (0,14 – 1,4 proc.)

2. Apdraustųjų įmokų tarifai:

1) pensijų socialiniam draudimui	8,72 proc.
2) ligos socialiniam draudimui	2,09 proc.
3) motinystės socialiniam draudimui	1,71 proc.

Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo (toliau – nelaimingų atsitikimų darbe socialinis draudimas) įmokos tarifas diferencijuojamas pagal Draudėjų priskyrimo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. A1-387 „Dėl Draudėjų priskyrimo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms metodikos patvirtinimo“. Išskiriamos keturios šios įmokos tarifų grupės: I grupė – 0,14 proc., II grupė – 0,4 proc., III grupė – 0,7 proc., IV grupė – 1,4 proc. Šalies bendrasis (vidutinis) nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifas – 0,16 proc.

Socialinio draudimo įmokos 2020 m. bus skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės kaip 84 vidutinių šalies darbo užmokesčių, taikomų apdraustųjų 2020 m. socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti (104 tūkst. Eur).

Pajamos

Prognozuojamas 2020 m. bendras apdraustųjų asmenų skaičius bus 1 510,4 tūkst. žm., t. y. 0,7 proc. arba 10,5 tūkst. žm. didesnis nei 2019 m. laukiama. Šį padidėjimą sąlygoja nauja įstatymo nuostata dėl

asmenų, kurių slaugytiniams nustatytas nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, draudimo valstybės biudžeto lėšomis.

Apdraustųjų, draudžiamų visomis socialinio draudimo rūšimis, skaičius didės 0,1 proc. arba 1,4 tūkst. žm. ir sieks 1 355,4 tūkst. žm.

Apdraustųjų, draudžiamų visomis socialinio draudimo rūšimis, metinė draudžiamųjų pajamų bazė, pagal šalies ekonominį augimą turėtų didėti 7,6 proc. iki 19 709 685 tūkst. Eur., tačiau įvertinus tai, kad draudžiamų asmenų socialinio draudimo įmokos 2020 m. bus skaičiuojamos nuo sumos ne didesnės kaip 84 šalies vidutiniai darbo užmokesčiai, metinė draudžiamųjų pajamų bazė sumažėja 170,8 mln. Eur iki 19 538 848 tūkst. Eur ir didės 7,1 proc. t. y. 0,5 proc. mažiau nei šalies darbo užmokesčio fondas.

Draudėjų socialinio draudimo įmokos prognozuojama bus 337 885 tūkst. Eur, 11,0 proc. arba 33,5 mln. Eur. didesnės nei 2019 m. laukiama. Didžiausia draudėjų socialinio draudimo įmokų dalis, t. y. 79,4 proc. arba 268 278 tūkst. Eur bus skirta nedarbo socialiniam draudimui, 9,7 proc. arba 32 772 tūkst. Eur – nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui, 10,9 proc. arba 36 835 tūkst. Eur – asmenų draudimui valstybės lėšomis: pensijų, nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų, ligos, motinystės socialiniam draudimui. Prognozuojama, kad valstybės lėšomis draudžiamų asmenų skaičius bus apie 85,7 tūkst. žm. arba 9,1 tūkst. didesnis nei 2019 m.

Apdraustųjų socialinio draudimo įmokos bus 2 566 568 tūkst. Eur, 10,2 proc. arba 236,8 mln. Eur didesnės nei 2019 m. laukiama. Didžiausia apdraustųjų socialinio draudimo įmokų dalis, t. y. 69,7 proc. arba 1 788 408 tūkst. Eur bus skirta pensijų socialiniam draudimui, 16,7 proc. arba 427 783 tūkst. Eur – ligos socialiam draudimui, 13,6 proc. arba 350 377 tūkst. Eur – motinystės socialiam draudimui.

Pakeitus Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklės, patvirtintas Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimu Nr. 99 ir nustačius aukštesnį koeficientą, kuris taikomas apskaičiuojant darbo užmokesčio ribą, nuo kurios darbuotojui gali būti mokama neapmokestinamųjų dienpinigių suma, Valstybinio socialinio draudimo fondo pajamos didės apie 21 mln. Eur.

Numatoma, kad savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokos bus 66 085 tūkst. Eur, t. y. 18,2 mln. Eur. mažesnės nei 2019 m. laukiama, nes 2019 m., deklaravus pajamas už 2018 m., dalis socialinio draudimo įmokų apskaičiuota tarifais galiojusiais iki 2019 m. Savarankiškai dirbančių asmenų, mokančių socialinio draudimo įmokas, skaičius prognozuojama nesikeis ir bus apie 55,0 tūkst. žm.

Savanoriškai apsidraudusių asmenų socialinio draudimo įmokos išliks stabilios apie 1 tūkst. Eur, nes savanoriškai apsidraudusių asmenų skaičius prognozuojama nesikeis ir bus 0,01 tūkst. žm.

Prognozuojama, kad apskaičiuota delspinigių, palūkanų ir baudų suma bus 1 184 tūkst. Eur, t. y. tokia pat kaip 2019 m. laukiama.

Asignavimų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų suma bendrajai pensijos daliai kompensuoti pagal 2020 m. priskaičiuotas pensijų sumas bus 1 878 865 tūkst. Eur. Pinigų sratuose nurodoma 1 886 727 tūkst. Eur asignavimų suma, įvertinus 2018 m. valstybės biudžeto 7 862 tūkst. Eur nepadengtą asignavimų įsipareigojimą bendrajai pensijos daliai kompensuoti.

Veiklos pajamos ir iš įtraukto į Fondo apskaitą turto gaunamos pajamos, numatant gauti veiklos sąnaudų kompensavimo už įmokų surinkimą ir pervedimą į Fondus bei išmokų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, skyrimą, mokėjimą ir pristatymą didės 4,3 proc. bus 11 659 tūkst. Eur.

Prognozuojamos 2020 m. **Fondo biudžeto pajamos** iš viso bus **4 862 247 tūkst. Eur**, t. y. 6,0 proc. (277,0 mln. Eur) didesnės nei 2019 m. laukiama.

Išlaidos

Biudžeto projekte valstybinio socialinio draudimo pensijoms numatoma skirti 76,2 proc. visų išlaidų arba 3 438 626 tūkst. Eur, tai 239,8 mln. Eur arba 7,5 proc. daugiau nei 2019 m. laukiama. Šių išlaidų didėjimą sąlygoja numatomas pensijų didinimas pagal apskaičiuotą pensijų indeksavimo koeficientą 2020 metams.

Prognozuojama, kad vidutinis senatvės pensininkų skaičius 2020 m. bus 605,0 tūkst. žm., t. y. dėl pensinio amžiaus didinimo sumažės 0,2 proc. (1,0 tūkst. žm.). Visų mokamų valstybinio socialinio

draudimo pensijų skaičius 2020 m. prognozuojama bus 1 029,1 tūkst. arba 0,7 proc. (7,3 tūkst.) mažesnis nei 2019 m. laukiama.

Atsižvelgiant į Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatas, Finansų ministerijos paskelbtą šalies ekonominės raidos scenarijų, apskaičiuotas pensijų indeksavimo koeficientas 2020 m. bus 1,0811, t. y. nuo 2020 m. sausio 1 d. pensijos vidutiniškai didės 8,1 proc.

Prognozuojama, kad 2020 m. vidutinė metinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, bus 395,16 Eur, t. y. bus 30,66 Eur arba 8,4 proc. didesnė nei 2019 m. (8,1 proc. – dėl pensijų indeksavimo, 0,3 proc. – dėl didesnių naujai skiriamų pensijų).

Vidutinės senatvės pensijos, turint būtinąjį stažą, ir apdraustųjų vidutinių mėnesio draudžiamųjų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, santykis 2020 m. bus 32,9 proc. arba 0,4 procentinio punkto didesnis nei 2019 m.

Prognozuojama, kad 2020 m. ligos socialinio draudimo išlaidos bus 358 786 tūkst. Eur, t. y. 28,3 mln. Eur arba 8,6 proc. didesnės nei 2019 m. atitinkamos išlaidos. Šios draudimo rūšies išlaidos sudarys 7,9 proc. visų išlaidų.

Motinstės socialinio draudimo išmokoms 2020 m. numatoma panaudoti 375 068 tūkst. Eur, t. y. 24,0 mln. Eur arba 6,8 proc. daugiau nei 2019 m. Šios išlaidos sudarys 8,3 proc. visų Fondo biudžeto išlaidų, iš jų: motinstės išmokoms prognozuojama panaudoti 86 109 tūkst. Eur, t. y. 5,2 mln. Eur arba 6,5 proc. daugiau, vaiko priežiūros išmokoms – 271 458 tūkst. Eur, t. y. 17,7 mln. Eur arba 7,0 proc. daugiau, tėvystės išmokoms – 17 501 tūkst. Eur, t. y. 1,1 mln. Eur arba 7,0 proc. daugiau nei 2019 m.

Prognozuojamas vaiko priežiūros išmokų gavėjų skaičius nesikeis ir bus 42,9 tūkst. žm.

Nedarbo socialiniam draudimui numatomi 216 977 tūkst. Eur (4,8 proc. visų išlaidų), 22,0 mln. Eur arba 11,3 proc. daugiau nei 2019 m. laukiama, nes numatomi 6,2 mln. Eur dalinio darbo išmokoms. Prognozuojama, kad nedarbo socialinio draudimo išmokų gavėjų skaičius bus apie 60,0 tūkst. asm., o vidutinė nedarbo išmoka padidės 8,1 proc. ir sieks 291,93 Eur.

Prognozuojama, kad išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui bus 32 541 tūkst. Eur, t. y. 0,7 proc. visų išlaidų. Išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui bus 9,7 proc. arba 2,9 mln. Eur didesnės nei 2019 m.

Prognozuojama, kad neatgautinos ir abejotinais atgautinos sumos bus 8 000 tūkst. Eur.

Veiklos sąnaudos prognozuojamos, įvertinus Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Europos Sąjungos teisės aktais deleguotas funkcijas. Veiklos sąnaudas sudaro Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos, ilgalaikio turto nusidėvėjimas (amortizacija) bei kitos Fondo veiklos sąnaudos.

Veiklos sąnaudos 2020 m. bus 84 980 tūkst. Eur, t. y. 5,3 mln. Eur arba 6,7 proc. didesnės nei 2019 m. Šių išlaidų didėjimą sąlygojo išmokų mokėjimo sąnaudų (dėl pensijų indeksacijos 8,1 proc.) bei darbo užmokesčio fondo dėl valstybės tarnybos stažo ir pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio augimas.

Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos 2019 m. laukiama bus 74 572 tūkst. Eur, 2020 m. – 80 498 tūkst. Eur, t. y. 5,9 mln. Eur. arba 7,9 proc. didesnės nei 2019 m. Fondo administravimo įstaigų sąnaudų dalis Fondo biudžeto išlaidose 2019 m. bus 1,8 proc., 2020 m. – 1,8 proc., o nevertinant veiklos sąnaudų patiriamų vykdant kitas pavestas funkcijas (7 659 tūkst. Eur), sudaro 1,6 proc.

Darbo užmokesčio fondas 2020 m. planuojamas 57 800 tūkst. Eur, t. y. 6,1 proc. didesnis nei 2019 m., nes šiam augimui įtaką daro Valstybės tarnybos įstatymo nuostatų įgyvendinimas. Darbo užmokesčio fondas sudaro 68,0 proc. visų veiklos sąnaudų.

Socialinio draudimo įmokoms už Fondo administravimo įstaigų darbuotojus 2020 m. reikės 850 tūkst. Eur. Socialinio draudimo įmokos sudaro 1,0 proc. visų veiklos sąnaudų.

Išlaidų prekių ir paslaugų įsigijimui planuojama 21 848 tūkst. Eur, t. y. 2,6 mln. Eur arba 13,4 proc. daugiau nei 2019 m. Išlaidos prekių ir paslaugų įsigijimui sudarys 25,7 proc. visų veiklos sąnaudų.

Didžiausią dalį prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidų 33,9 proc. arba 7 400 tūkst. Eur sudaro sąnaudos už išmokų mokėjimo paslaugas.

Siekiant mažinti administracinę naštą verslui, skiriamas dėmesys pažangiausiems Fondo administravimo įstaigų klientų (draudėjų, apdraustųjų bei socialinio draudimo išmokų gavėjų) aptarnavimo metodams. Šiuo tikslu plėtojamas paslaugų teikimo elektroninėmis priemonėmis apimtys.

Informacinių taikomųjų sistemų programinės įrangos priežiūrai, eksploatavimui bei vystymui 2020 m. reikės 4 500 tūkst. Eur, t. y. 0,9 mln. Eur daugiau nei 2019 m. laukiama arba 20,6 proc. visų 2020 m. prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidų.

Kompiuterinės, biuro ir kitos technikos priežiūros ir eksploataavimo sąnaudoms 2020 m. reikalinga 1 700 tūkst. Eur, t. y. beveik tiek, kiek 2019 m. laukiama.

Ženklią veiklos sąnaudų dalį sudaro ilgalaikio turto nusidėvėjimų (amortizacijos) sumos. 2020 m. šios išlaidos bus 4 400 tūkst. Eur ir sudarys 5,2 proc. visų veiklos sąnaudų.

2020 m. prognozuojamos **Fondo biudžeto išlaidos bus 4 514 978 tūkst. Eur**, t. y. 7,7 proc. (322,3 mln. Eur) didesnės nei laukiama 2019 m.

Einamųjų metų pajamos viršija išlaidas 347 269 tūkst. Eur.

Piniginės įplaukos, išlaidos ir kasos apyvartos lėšos

Įvertinus prognozuojamą apskaičiuotų Fondo biudžeto pajamų surinkimo lygį (99,9 proc.), apskaičiuotas ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumas, grynujų pinigų srautų iš įprastinės veiklos rezultatas yra teigiamas 363 731 tūkst. Eur t. y. 27,7 mln. Eur geresnis nei 2019 m. laukiama.

Iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto 2020 m. numatoma gauti 1 886 727 tūkst. Eur asignavimų bendrajai pensijos daliai kompensuoti, iš jų 7 862 tūkst. Eur – valstybės biudžeto 2018 m. nepadengta asignavimų suma bendrajai pensijos daliai finansuoti.

Vykdamas valstybinį socialinį draudimą ir kitas Fondo administravimo įstaigoms deleguotas funkcijas didėja būtinumas operatyviai keistis informacija su kitomis žinybomis, Europos Sąjungos (toliau – ES) šalimis, plečiasi Fondo informacinių taikomųjų sistemų skaičius ir jų integracija su išorinėmis informacinėmis sistemomis, įgyvendinant elektroninės valdžios koncepciją.

Investicinei veiklai 2020 m. numatoma skirti 9 372 tūkst. Eur, t. y. 4,6 mln. Eur daugiau nei 2019 m. Šių išlaidų padidėjimą sąlygojo didėjantys informacijos srautai bei ES ir šalies teisės aktų pokyčiai darantys įtaką daugelio taikomųjų sistemų modifikavimui.

Nematerialaus turto įsigijimui 2020 m. būtina skirti 7 797 tūkst. Eur, iš jų 1 072 tūkst. Eur – programinės įrangos licencijoms ir 6 725 tūkst. Eur programinei įrangai, iš jų 1 570 tūkst. Eur – apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir socialinio draudimo išmokų gavėjų registro naujos versijos sukūrimui ir įmokų apskaitos taikomosios sistemos modifikavimui, 1 165 tūkst. Eur – dokumentų valdymo sistemos modernizavimui, 3 990 tūkst. Eur – kitų taikomų programų modifikavimui.

Ilgalaikiam materialiajam turtui įsigyti reikės 1 975 tūkst. Eur, iš jų 1 590 tūkst. Eur – kompiuterinei technikai, 385 tūkst. Eur – kitam ilgalaikiam turtui.

Pardavus ilgalaikį materialųjį turtą 2020 m. planuojama gauti 400 tūkst. Eur.

Lėšų likučiai sąskaitose 2020 metais, įvertinus išlaidų sumas ir suformuotas kasos apyvartos lėšas, padidės 354 359 tūkst. Eur, t. y. nuo 713 932 tūkst. Eur metų pradžioje iki 1 068 291 tūkst. Eur metų pabaigoje, iš jų sukauptos Rezervinio fondo lėšos – 509 526 tūkst. Eur. tame skaičiuje prognozuojama pagal 2019 m. laukiamus rezultatus 2020 m. bus pervesta į Rezervinį fondą 314 483 tūkst. Eur.

Pinigų cirkuliacijai užtikrinti 2020 m. būtinos 187 896 tūkst. Eur kasos apyvartos lėšos.

Fondo sukauptas rezultatas, įvertinus 2017 m. valstybės biudžetui perduotas paskolas ir 2019 m. laukiamą vykdymą, 2020 m. bus teigiamas 1 226,5 mln. Eur (žr. 5 lentelę).

Ministras

Linus Kukuraitis